

بررسی تأثیر روش یادگیری گروهی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی
دانش آموزان پایه هفتم شهرستان خرم آباد

**Investigating the effect of group learning method on motivation
for academic achievement of seventh grade students in Khorramabad**

Saeed Valadi

Master of Educational Sciences - Primary Education,
Islamic Azad University, Malayer Branch,
Department of Educational Sciences.

Kiomars Aziz Malayeri

Assistant Professor, Faculty of Literature and
Humanities, Islamic Azad University, Malayer
Branch, Hamadan.

Email: lutosgoustwriter@gmail.com

Maboud Omid

Doctor of Educational Sciences, Islamic Azad
University, Malayer Branch.

سعید ولدی

کارشناسی ارشد علوم تربیتی - آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد
اسلامی واحد ملایر، گروه علوم تربیتی.

کیومرث عزیز ملایری*

استادیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد
ملایر، همدان.

معبود امیدی

دکترای علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر.

Abstract

Motivation for academic achievement is one of the most important factors in achieving success in students. The purpose of this study is to assess group learning on the academic achievement of first-grade high school students in Khorramabad the method of this research is descriptive and inferential statistics and to analyze the data in two descriptive and inferential sections of Kolmogorov-Smirnov (K-S) tests were used using SPSS 21 software. The statistical population of the sample in this study was 6500 and 100 people, respectively, and the Matson questionnaire on the Likert scale was used to collect data. The results indicate that there is a significant difference between the mean scores of the experimental and control groups in terms of motivation for academic achievement in the post-test ($F = 20.937$, $P = 0.001$). These results indicate that 17.9% of group learning by controlling the pre-test method, has led to an increase in motivation for

چکیده

انگیزش پیشرفت تحصیلی، یکی از مهم‌ترین عاملان رسیدن به موفقیت در دانش‌آموزان است. هدف از این پژوهش، سنجش و بررسی یادگیری گروهی، بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان خرم‌آباد است. روش این پژوهش به صورت آمار توصیفی - استنباطی است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی از آزمون‌های کولموگوروف اسمیرنوف (K-S) با استفاده از نرم‌افزار SPSS ۲۱ استفاده شد. جمعیت آماری نمونه در این پژوهش به ترتیب ۶۵۰۰ و ۱۰۰ نفر بوده و جهت گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه ماتسون در مقیاس لیکرت استفاده گردید. نتایج پژوهش حاکی از آن است که اختلاف معناداری بین میانگین نمرات گروه آزمایش و کنترل از لحاظ نمره انگیزش پیشرفت تحصیلی در پس‌آزمون وجود دارد ($F=20.937$, $P=0.001$). این نتایج نشان می‌دهد که ۱۷/۹ درصد یادگیری گروهی با کنترل نحوه پیش‌آزمون، منجر به افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه هفتم شهرستان خرم‌آباد شده است.

واژه‌های کلیدی: انگیزش، آموزش، یادگیری گروهی، academic achievement of seventh-grade students in Khorramabad.

خرم آباد، پیشرفت تحصیلی.
Keywords: motivation, students, group learning, Khorramabad, academic achievement.

نوع مقاله: پژوهشی	دریافت: فروردین ۱۴۰۱	پذیرش: خرداد ۱۴۰۱
-------------------	----------------------	-------------------

مقدمه

بیشتری برای دنبال کردن آنها دارند و مهم اینکه قادر به درس گرفتن از موفقیت ها و شکست‌های قبلی برای دستیابی به اهداف آینده هستند (مصلی نژاد، ۱۳۹۹). دانش آموزان که از امید تحصیلی بهره‌مند هستند، میان همسالان خود انرژی مثبت ایجاد می‌کنند و فعال‌ترند و با احتمال بیشتری در دوران تحصیل و بعد از آن، موفق خواهند بود (مهدی، ۱۳۹۵). بهزیستی تحصیلی از عوامل مهمی است که بر نتایج تحصیلی تأثیر بسزایی دارد و به منزله نگرش دانش آموزان به تحصیل می‌باشد. به مثابه حالت ذهنی مثبت و رضایت‌بخشی است که در بردارنده انرژی یا شور، احساس تعهد و شیفتگی یا دلبستگی است. دانش آموزان با احساس بهزیستی تحصیلی پایین، حوادث و وقایع تحصیلی شان را نامطلوب ارزیابی کرده بیشتر هیجانات منفی از انگیزش به‌عنوان مهم‌ترین شرط یادگیری، یکی از حیطه‌های عاطفی است که در آموزش مطرح و با احساس فراگیر نسبت به آموزش در ارتباط است. دانش‌آموزان با انگیزش بالا، به یادگیری اشتیاق نشان داده و علاقه‌مند، کنجکاو، سخت‌کوش و جدی هستند. این دانش‌آموزان، به راحتی موانع و مشکلات را از پیش پای خود برداشته و زمان بیشتری برای مطالعه و انجام تکالیف مدرسه صرف می‌کنند. به‌طور کلی نظریه‌های انگیزش تحصیلی پذیرفته‌اند که انگیزش تحصیلی به طور مثبت، عملکرد دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد [15]. در حقیقت انگیزه محرک اساسی برای تمام اعمال ما است و اشاره به پویایی رفتار ما دارد که شامل جاه‌طلبی‌های ما در زندگی است. این محرک همچنین سبب اساس پیشرفت ما در رسیدن به موفقیت و رسیدن به تمام آرزوهای ما در زندگی است. انگیزه پیشرفت می‌تواند، بر نحوه عملکرد و یا میزان شایستگی فرد تأثیرگذار باشد [14].

انگیزش پیشرفت تحصیلی، نیروی درونی است که یادگیرنده را به ارزیابی همه‌جانبه عملکرد خود، با توجه به عالی‌ترین معیارهای تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت همراه است، سوق می‌دهد. این نیروی محرکه، با اثر گذاشتن بر انواع مختلف فعالیت‌های تحصیلی، به تمایل فرد برای رسیدن به هدف‌های تحصیلی اشاره دارد. انگیزش تحصیلی با هدف‌های ویژه، نگرش‌ها، باورهای خاص، روش‌های نائل شدن به آنها و تلاش و کوشش فرد در ارتباط است. تحقیقات مختلف بر متمایز بودن جهت‌گیری انگیزشی دانش‌آموزان در موقعیت‌های مختلف تأکید دارد. با این دیدگاه، انگیزش پیشرفت تحصیلی، یکی از ملزومات یادگیری به حساب می‌آید و چیزی است که به رفتار، شدت و جهت داده و در حفظ و تداوم آن به یادگیرنده کمک می‌کند. افراد با انگیزه، تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت‌آمیز یک تکلیف و رسیدن به هدف یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار را دنبال می‌کنند تا بالاخره بتوانند، موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب نمایند [20]. انگیزش پیشرفت یعنی گرایش کلی به تلاش برای موفقیت و انتخاب فعالیت‌هایی که هدفشان رسیدن به موفقیت درونی یا دوری از شکست است. این انگیزه یکی از انگیزه‌های اجتماعی با اهمیت است [13].

به اعتقاد اتکینسون (۲۰۰۹) افراد ممکن است به دو روش برانگیخته شوند: جستجوی موفقیت و اجتناب از شکست. وی دریافت که در بعضی از افراد، اجتناب از شکست موجب برانگیختگی بیشتر می‌شود. این در حالی است که در افراد دیگر، جستجوی موفقیت موجب برانگیختگی می‌گردد. انگیزه جستجو کنندگان و تأثیر این دو در نتایج عمل مشخص می‌گردد، به گونه‌ای که

فرد جست‌وجو کننده موفقیت بعد از هر شکست، انگیزه بالاتری برای موفقیت پیدا می‌کند. درحالی‌که اجتناب‌کنندگان از شکست، تلاش خود را برای رسیدن به هدف کاهش می‌دهند [17]. به همین دلیل است که بسیاری از محققان در این زمینه، مفهوم انگیزش را با این اصل مرتبط دانسته‌اند که رفتارهای تشویق شده در گذشته هر فرد، می‌تواند عامل انگیزه قوی‌تری در بزرگسالی آن افراد باشند. در واقع یک نظریه‌پرداز رفتار به جای اینکه از مفهوم انگیزش استفاده کند، روی این موضوع تأکید دارد که دانش‌آموزان تا چه اندازه یاد گرفته‌اند؟ آیا تکالیف مدرسه را برای به‌دست‌آوردن نتایج مطلوب انجام می‌دهند؟ چرا برخی دانش‌آموزان هنگام مواجه شدن با شکست، استقامت به خرج می‌دهند ولی برخی دیگر، ناامید می‌گردند؟ چرا برخی دانش‌آموزان برای خشنود کردن معلم درس می‌خوانند؟ چرا برخی برای گرفتن نمرات خوب و برخی دیگر به‌خاطر علاقه به مطالب است که یاد می‌گیرند؟ چرا برخی دانش‌آموزان با استفاده از توانایی‌های خود، خیلی بیشتر از حد انتظار پیشرفت می‌کنند و برخی خیلی کمتر [13]؟

معلمان به طور معمول دانش‌آموزانی را که سخت‌کوش، ساعی و علاقه‌مند به درس باشند را در زمره دانش‌آموزان خوب قرار می‌دهند و یا به طور خلاصه می‌گویند، دانش‌آموزان خوب آنهایی هستند که در درس خواندن انگیزه دارند. آنها دانش‌آموزانی هستند که در فعالیت‌های آموزشی خود، موفق تلقی می‌گردند. در حقیقت انگیزش پیشرفت به‌عنوان سائق است که به یادگیری تکالیف درسی سرعت می‌بخشد، تا شخص با کفایت یافتن و موفقیت، افتخار کسب کند. افراد دارای انگیزش پیشرفت بالا، برای حل مشکلات و رسیدن به موفقیت بسیار کوشا هستند. حتی پس از آنکه در انجام کاری شکست بخورند، دست از آن نمی‌کشند و تا رسیدن به موفقیت به کوشش ادامه می‌دهند؛ بنابراین انگیزش پیشرفت را می‌توان روشی برای پیشی گرفتن بر دیگران باتوجه به ملاک‌های مشخص و تلاش در جهت کسب موفقیت و پیشرفت دانست.

انگیزش حالات مشخصی است که موجب پیدایش رفتار معینی می‌شود به عبارت دیگر انگیزه عبارت است از حالات، شرایط درونی، فیزیولوژیک و روان‌شناختی فرد که او را به فعالیت در جهت معین یا برای رسیدن به هدف‌های خاص وادار می‌کند. ممکن است انگیزه شکل‌های گوناگون پیدا کند؛ از قبیل: رفع نیازهای اولیه زندگی، رقابت‌ها، امیال، گرایش‌ها و ... به هم‌خوردگی تعادل و در نتیجه یادگیری، تنها هنگامی رخ می‌دهد که فرد عدم تعادل یا تنش دارد و معلم برانگیختگی او را از همین حالاتش در می‌یابد. رسیدن به هدف این برانگیختگی را امضا می‌کند و در نتیجه حالت تعادل در رفتار دانش‌آموز و دانشجو پیدا می‌شود و آرامش خاطر می‌یابد [16].

انگیزش پیشرفت میل و اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی است که موفقیت در آنها به کوشش و توانایی شخصی وابسته است و بر اساس مجموعه‌ای از استانداردها تعریف می‌شود. انگیزه محرک اساسی برای تمام اعمال ما است؛ همچنین انگیزه اشاره به پویایی رفتار ما دارد که شامل نیازهای ما تمایلات و جاه‌طلبی‌های ما در زندگی است. انگیزه پیشرفت اساس ما در رسیدن به موفقیت و رسیدن به تمام آرزوهای ما در زندگی است [14].

روشن است که کلمه انگیزش از دیدگاه نظریه‌پردازان مختلف، معانی گوناگونی دارد. اما همه روان‌شناسان در این نکته متفق هستند که انگیزه، عامل اصلی و درونی است که رفتار شخص را برمی‌انگیزد، جهت می‌دهد و آن را هماهنگ می‌سازد. به عبارت دیگر، انگیزش فرایندی درونی است که رفتار را در طول زمان فعال کرده و هدایت می‌کند و نگه می‌دارد. به زبان ساده انگیزش چیزی است که شما را از پس رفتن بازداشته و به‌سوی پیشرفت سوق می‌دهد. در حقیقت این انگیزه است که به شما جهت می‌دهد که به کجا بروید. انگیزه را نمی‌توان به طور مستقیم مشاهده کرد؛ ولی وجود آن را از روی رفتار می‌توان استنباط نمود. هر انگیزه معمولاً یک عنصر اساسی دارد، یک ساعی که هدف آن از فرایندهای درونی بخش خصوصی است که شخص را به عمل برمی‌انگیزد [14]. به همین دلیل است که بسیاری از محققان و نظریه‌پردازان، مهارت‌های اجتماعی و شایستگی‌های اجتماعی را به‌صورت یک مهارت پیچیده در نظر می‌گیرند؛ لذا مدل‌های مختلفی از مفهوم شایستگی‌های اجتماعی را پیشنهاد داده‌اند. لوگان (۲۰۱۷) معتقد است که ساختار مهارت‌های اجتماعی چندوجهی است و شامل چندین صلاحیت و شایستگی

فردی است. این صلاحیت‌ها عبارت‌اند از مهارت‌های اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی، توانایی برقراری ارتباط مناسب با دیگران، شناخت اجتماعی، توانایی حل مسئله و عدم انجام رفتارهای ضداجتماعی مانند پرخاشگری، عدم توجه و... . انگیزش یکی از مهم‌ترین عناصر یادگیری است که درعین حال اندازه‌گیری آن نیز بسیار دشوار است. عاملی است که دانش‌آموز را وادار می‌کند که بخواهد یاد بگیرد. میل به تلاش کردن برای یادگیری حاصل چندین عامل است [17]. گنج و برلایر (۲۰۱۳) نیز، انگیزش را به موتور (شدت) و فرمان (جهت) یک ماشین تشبیه کرده‌اند. البته جداکردن شدت و جهت انگیزه‌ها از یکدیگر آسان نیست [18].

رایسنسون (۲۰۱۳) انگیزش را نشانه‌ای از واقعیت می‌داند که به طبیعت و ساختار درونی آن‌ها بستگی دارد. هاب و دوکینز (۲۰۱۸) مفهوم انگیزش را گرایش موجود زنده به ارائه فعالیت منظم می‌داند که از پایین‌ترین سطح خواب تا بالاترین سطح بیداری و فعالیت موجود زنده تغییر می‌یابد. به‌طوری‌که نتیجه رفتار و نوع تحریک به طور متناوب در موجودات زنده اثر می‌گذارد.

روش

پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت (A.M.T) هرمنس، یکی از رایج‌ترین پرسش‌نامه‌ها برای سنجش نیاز به پیشرفت است. هرمنس (۲۰۰۹) بر مبنای دانش نظری و تجربی موجود، درباره نیاز به پیشرفت، به بررسی پیشینه پژوهش‌های مربوط به موضوع "نیاز به پیشرفت"، این پرسش‌نامه را ساخته است.

پرسش‌نامه اولیه دارای ۲۹ سؤال بود که بر مبنای ۱۰ ویژگی که متمایزکننده افراد دارای انگیزه پیشرفت بالا از افراد با انگیزش پیشرفت پایین بودند، تهیه گردید. پس از اجرای آزمایشی و تجزیه و تحلیل سؤالات و محاسبه همبستگی یک‌به‌یک سؤالات با کل آزمون، ۲۹ سؤال به‌عنوان پرسش‌نامه نهایی انگیزه پیشرفت انتخاب شد. سؤالات پرسش‌نامه به‌صورت جملات ناتمام بیان شده‌اند و به دنبال هر جمله، چند گزینه مطرح گردیده است. بعضی از سؤالات به‌صورت مثبت و بعضی دیگر به‌صورت منفی ارائه شده‌اند.

نمره کل یعنی نمره‌ای که از مجموعه سؤالات به دست می‌آید، اگر بالاتر از میانگین باشد، نشانگر انگیزه پیشرفت بالا و نمرات پایین‌تر از میانگین، بیانگر انگیزه پیشرفت پایین در افراد هستند. با توجه به این دسته‌بندی، در صورتی که نمرات پرسش‌نامه بین ۲۹ تا ۵۰ باشند، میزان انگیزه پیشرفت در این جامعه ضعیف است و اگر نمرات پرسش‌نامه بین ۵۰ تا ۷۲ باشند، میزان انگیزه پیشرفت در سطح متوسطه تلقی می‌شود و نمرات بالای ۷۲ نیز، نشان‌دهنده میزان انگیزه پیشرفت بسیار خوب هستند.

نتایج

جدول (۱). محاسبه مقدار آلفای کورنباخ جهت تعیین پایایی پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت تحصیلی

تعداد سؤالات	مقدار آلفای کورنباخ	نتیجه‌گیری
۲۹	۰/۸۷	قابل قبول

نتایج جدول (۱) فوق نشان می‌دهد که میزان مقدار آلفای کورنباخ پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت تحصیلی برابر ۰/۸۷ است که نشان‌دهنده پایایی مطلوب پرسش‌نامه است.

جدول (۲). توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه بر حسب جنسیت در دو گروه آزمایش و کنترل

گروه جنسیت	آزمایش		کنترل	
	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی
دختر	۲۵	۵۰	۲۵	۵۰
پسر	۲۵	۵۰	۲۵	۵۰
جمع کل	۵۰	۱۰۰	۵۰	۱۰۰

جهت بررسی فرضیات (چون فرضیات بین دو گروه آزمایش و کنترل)، از دو روش پیش‌آزمون و پس‌آزمون و برای تحلیل از کوواریانس یک‌راهه و دوراهه استفاده می‌گردد.

آزمون نرمال بودن:

جدول (۳). آزمون نرمال بودن (کولموگروف - آسمیرنوف) نمرات انگیزش تحصیلی

متغیر	گروه	آزمون	Z کولموگروف	سطح معناداری (p)	نتیجه‌گیری
انگیزش پیشرفت تحصیلی	آزمایش	پیش‌آزمون	۰/۸۸۱	۰/۴۲۰	نرمال است
		پس‌آزمون	۰/۵۸۷	۰/۸۸۱	نرمال است
	کنترل	پیش‌آزمون	۰/۹۴۲	۰/۳۳۷	نرمال است
		پس‌آزمون	۰/۸۴۵	۰/۴۷۲	نرمال است

باتوجه به نتایج جدول (۳)، چون سطح معناداری انگیزش پیشرفت تحصیلی از سطح خطای ۰/۰۵ بیشتر است ($P > 0.05$) لذا نتیجه می‌شود، انگیزش پیشرفت تحصیلی دارای توزیع نرمال است.

همگنی واریانس

جدول (۴). آزمون همگنی واریانس نمرات متغیرهای پژوهش

متغیر	آزمون	آماره لوین	درجه آزادی	درجه آزادی	سطح معناداری (P)
انگیزش پیشرفت تحصیلی	پیش‌آزمون	۰/۳۹۰	۱	۹۷	۰/۵۳۴
	پس‌آزمون	۲/۱۸۶	۱	۹۷	۰/۱۴۲

باتوجه به نتایج جدول (۴)، چون سطح معناداری متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی از سطح خطای ۰/۰۵ بیشتر است ($P > 0.05$)، نتیجه گرفته می‌شود که واریانس متغیر انگیزش تحصیلی یکسان است.

بررسی تأثیر روش یادگیری گروهی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه هفتم شهرستان خرم‌آباد

همگنی شیب رگرسیون

جدول (۵). شیب رگرسیون نمره انگیزش تحصیلی

متغیر	درجه آزادی	آماره F	سطح معناداری (P)
انگیزش پیشرفت تحصیلی	۲	۹/۴۷۶	۰/۰۵۱

نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد که سطح معناداری شیب رگرسیون نمره انگیزش تحصیلی از سطح خطای ۰/۰۵ بیشتر است (P > ۰/۰۵)؛ لذا مقدار آماره F معنادار نمی‌باشد. پس نتیجه گرفته می‌شود که پیش‌فرض همگنی شیب رگرسیون رعایت شده است.

خطی بودن همبستگی متغیرها:

جدول (۶). آزمون خطی بودن همبستگی متغیر انگیزش تحصیلی

متغیر	درجه آزادی	آماره F	سطح معناداری (P)
انگیزش پیشرفت تحصیلی	۱	۱۰۶/۴۳۷	۰/۰۰۱

نتایج جدول (۶) حاکی از آن است که به دلیل کمتر بودن سطح معناداری پیش‌آزمون، نمرات متغیر انگیزش تحصیلی از سطح خطای ۰/۰۵ (P > ۰/۰۵) مقدار آماره F (متغیر کنترل) معنادار است. پس همبستگی بین متغیر کنترل و مستقل، خطی است.

توصیف داده‌ها:

جدول (۷). آمار توصیفی انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در دو گروه آزمایش و کنترل

گروه	آزمون	تعداد	میانگین	میان	نما	انحراف استاندارد	حداقل امتیاز	حداکثر امتیاز
آزمایش	پیش‌آزمون	۵۰	۱۰۳/۱۲	۱۰۴	۱۰۱	۸/۷۸	۵۹	۱۱۴
	پس‌آزمون	۵۰	۱۰۸/۶۲	۱۰۹/۵	۱۱۶	۹/۰۷	۵۹	۱۱۶
کنترل	پیش‌آزمون	۵۰	۱۰۵/۹۸	۱۰۵/۵	۱۱۶	۷/۶۴	۸۸	۱۱۶
	پس‌آزمون	۵۰	۱۰۴/۸۲	۱۰۵/۵	۱۱۶	۹/۵	۸۳	۱۱۶

همان‌طور که از نتایج جدول (۷) مشاهده می‌شود، در گروه آزمایش یادگیری گروهی باعث افزایش انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه هفتم شهرستان خرم‌آباد شده است (پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون افزایش یافته است) ولی در گروه کنترل در پس‌آزمون انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تغییر خاصی نیافته است (چون دانش‌آموزان دوره آموزش یادگیری گروهی را طی نکرده‌اند).

تحلیل داده‌ها:

جدول (۸). نتایج تحلیل کوواریانس یک‌راهه روی میانگین نمرات پس‌آزمون انگیزش پیشرفت تحصیلی دو گروه با کنترل پیش‌آزمون

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی‌داری	مجزور اتا
انگیزش پیشرفت تحصیلی	پیش‌آزمون	۴۵۴۶/۱۳۳	۱	۴۵۴۶/۱۳۳	۱۱۳/۳۱۵	۰/۱۰۰	۰/۵۴۱
	گروه	۸۳۹/۹۵۷	۱	۸۳۹/۹۵۷	۲۰/۹۳۷	۰/۰۰۱	۰/۱۷۹
	خطا	۳۸۵۱/۵۲۱	۹۶	۴۰/۱۱۹			

در جدول (۸) مشاهده می‌شود که با کنترل پیش‌آزمون، اختلاف معناداری بین میانگین نمرات گروه‌های آزمایش و کنترل از لحاظ نمره انگیزش پیشرفت تحصیلی در پس‌آزمون وجود دارد ($F=20/937$, $P=0/001$)؛ بنابراین فرضیه معنادار نبودن اختلاف میانگین دو گروه در پس‌آزمون پس از حذف احتمالی پیش‌آزمون رد می‌شود. میزان تأثیر برابر با ۰/۱۷۹ است. یعنی ۱۷/۹ درصد یادگیری گروهی با کنترل نمره پیش‌آزمون، منجر به افزایش انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه هفتم شهرستان خرم‌آباد شده است. پس فرضیه دوم تأیید می‌گردد، یعنی یادگیری گروهی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه هفتم شهرستان خرم‌آباد تأثیر دارد.

بحث

بدون تردید پیشرفت تحصیلی در نظام آموزشی از اهمیت بالایی برخوردار است. پژوهشگران آموزشی و روان‌شناسی تلاش کرده‌اند، تا دلایلی که عملکرد یادگیرندگان را بهبود و ارتقا دهند، نظیر هوش، محیط خانوادگی، تحصیلات والدین، رابطه بین والدین، انگیزش و متغیرهای شخصیتی از قبیل درون‌گرایی و برون‌گرایی، روان‌نژندی و روان‌پریشی، ادراک خود و سازگاری به‌کرات بررسی شوند. عده‌ای از دانش‌آموزان نیز وجود داشته‌اند که از لحاظ توانایی و استعداد یادگیری، بسیار شبیه هم بوده، اما در پیشرفت تحصیلی تفاوت زیادی با هم دارند. این جنبه از رفتار آدمی به حوزه انگیزش مربوط می‌شود.

لوین (۲۰۰۳)، پیشرفت را عالی‌ترین شاهراه یادگیری دانسته است. بدین معنی که هر چه انگیزه فرد برای دانستن، آموختن و تحصیل بیشتر باشد، فعالیت با رنج و زحمت بیشتری برای رسیدن به هدف نهایی همراه خواهد شد. وقتی فرد از انگیزه پیشرفت بالایی برخوردار باشد، به تکالیف درسی به‌خوبی توجه می‌کند و تکالیف درسی را جدی می‌گیرد و علاوه‌بر آن سعی می‌کند، اطلاعاتی بیش از آنچه در کلاس درس به او می‌آموزند را یاد بگیرد؛ همچنین برای یادگیری مهارت‌های لازم، راهکارهای مناسب را می‌یابد. بدیهی است که موفقیت در یادگیری نیز سبب احساس توانمندی بیشتر و افزایش علاقه به موضوع یادگیری می‌شود. بندورا (۲۰۰۶) معتقد است، ایجاد الگوی از رفتارهای اجتماعی می‌تواند، عامل مؤثری در یادگیری مهارت‌های اجتماعی باشد و منجر به نتایج مثبتی در روابط اجتماعی گردد. این مهارت‌ها توسط یادگیری اتفاقی مانند تماشا کردن، تقلید از رفتار دیگران، تمرین، برخورد و رویارویی نزدیک با سایر افراد به دست می‌آورند. اغلب کودکان در ارتباط با اطرافیان، مهارت‌ها را بدون تلاش یاد می‌گیرند و سپس با بازی و سایر فعالیت‌های دوران کودکی در این مهارت‌ها تسلط بیشتری کسب می‌کنند. اثربخشی این مهارت‌ها همگام با پاداش‌های اجتماعی دریافت شده در محیط افزایش می‌یابند.

از لحاظ تربیتی، علاقه یا رغبت نقطه شروع فعالیت‌ها را تشکیل می‌دهد. زیرا که این عامل، تأثیر چشمگیرتری نسبت به سایر عوامل دارد. مطالعه بر روی انگیزش و پیشرفت تحصیلی، ابتدا در آزمایشگاه‌های روان‌شناسی آغاز گردید و سپس به سازمان‌ها

و موقعیت‌های دیگر گسترش یافت. در این راستا مشخص گردید که بهترین انگیزه‌های اجتماعی توسط هنری موری (۲۰۰۲) ارائه شده است. وی اولین کسی بوده که مفهوم نیاز به پیشرفت را از طریق کار، بر روی گروهی کوچکی از افراد بهنجار و با استفاده از روش‌های مصاحبه - پرسش‌نامه، تحلیل رویا و خاطرات، بررسی زندگینامه فردی، مشاهده رفتار در جلسات گروهی، تجربه‌های آزمایشگاهی گوناگون بررسی واکنش افراد به ناکامی، موزیک و شوخی را به دست آورد. وی نیاز را به‌عنوان فشار درونی جهت‌دار می‌دانست که تعیین می‌نماید، افراد چگونه به دنبال پدیده‌ها، اشیا و موقعیت‌های مختلف در محیط هستند و چگونه به آنها پاسخ می‌دهند، تا با ارضا شدن نیازهایشان فشار درونی‌شان را کاهش دهند. باین‌حال، اصطلاح انگیزش در زندگی روزانه به معنای وسیع‌تر از معنای روان‌شناسی به کار می‌رود. زیرا تمامی عادت‌ها، محرک‌های خارجی، هیجان‌ها و هدف‌ها را شامل می‌شود.

همانند افرادی دارای انگیزش بیرونی، افراد بدون انگیزش نیز خود را به‌صورت باکفایت و خودمختار احساس نمی‌کنند. اما این افراد، برخلاف افرادی که دارای انگیزش بیرونی هستند، راه را بسیار طولانی و دشوار می‌بینند، به‌طوری‌که در نهایت دست از کار می‌کشند. این در حالی است که دانش‌آموزان دارای انگیزش بیرونی تلاش می‌کنند تا بر محیط خود تأثیر بگذارند و ادراک خود را از کفایت و کنترل افزایش دهند. دانش‌آموزان بدون انگیزش باور ندارند که راهی وجود دارد که آنها بتوانند بر آنچه که برایشان اتفاق می‌افتد، تأثیر داشته باشند. ادراک خویشتن این افراد از کفایت و کنترل آن‌قدر پایین است که موقعیت خود را به‌صورت درماندگی می‌بینند. دانش‌آموزان فاقد انگیزش، بین رفتار تحصیلی خود و اتفاقات مدرسه هیچ‌گونه رابطه‌ای تشخیص نمی‌دهند. اگر معلم در کلاس از آنها پرسش کند و آنها پاسخ بدهند، شاید موفقیت را به شانس و یا آسانی پرسش نسبت دهند. سازه‌های انگیزش پیشرفت به آن دسته از رفتارهایی اطلاق می‌شوند که با یادگیری و پیشرفت در ارتباط هستند. انگیزش، پیشرفت، بر اساس رویکردهای گوناگون تعریف شده است. بعضی از این رویکردها به طور عام، به انگیزه‌های مربوط به موفقیت می‌پردازند. یکی از آنها رویکرد هدف‌گرا است. رویکرد هدف‌گرا بر اساس انگیزه‌های سازگارانه و ناسازگارانه پدیدآمده است [4]. پژوهشگران، انگیزه تسلط را یکی از سه نوع رویکرد پیشرفت می‌دانند. یعنی تسلط، درماندگی و عملکرد. دویک (۲۰۱۱) پی برد که کودکان در مقابله با برنامه‌های درسی دشوار و چالش‌برانگیز، نیز دو پاسخ متفاوت می‌دهند. رویکرد تسلط یا رویکرد درمانده. کودکان با رویکرد تسلط، تمرکزشان بیشتر بر روی توانایی خود است و دارای عواطف مثبت‌تری هستند. همچنین آن‌ها از راهبردهای مسئله مدار که عملکرد آن‌ها را بهبود می‌بخشد استفاده می‌کنند. دانش‌آموزان با رویکرد تسلط، اغلب خودشان را به‌گونه‌ای آموزش می‌دهند که توجه کنند، بادقت فکر کنند و راهبردهایی را که در گذشته برای آنها کارایی داشته‌اند را به‌خاطر بسپارند. در مقابل کودکانی که رویکرد درمانده دارند، بر فقدان شایستگی خود تمرکز دارند. اغلب مشکلات خود را به عدم توانایی نسبت می‌دهند. این دانش‌آموزان، عواطف منفی مانند بی‌حوصلگی و اضطراب را نشان می‌دهند. در نهایت این رویکرد، به تضعیف عملکرد آنها منجر می‌شود. شاگردان با رویکرد تسلط و درمانده، در توانایی کلی با هم تفاوت دارند. شاگردان رویکرد تسلط عقیده دارند که توانایی قابل تغییر و بهبود است.

یکی دیگر از تفاوت‌های بین دانش‌آموزان با رویکرد تسلط و درمانده خطر جویی است. به‌گونه‌ای که انگیزش بالا برای پیشرفت با خطر جویی همراه است. آنهایی که برای موفقیت برانگیخته شده‌اند، غالباً تکالیفی که دارای دشواری متوسطه است، جستجو می‌کنند. با چنین دانشی آنها می‌توانند هدف‌های خودشان را تنظیم و راه‌های موفقیت را به نحو صحیح طرح‌ریزی نمایند. این در صورتی است که دانش‌آموزان با انگیزه پایین، غالباً تکالیفی را انتخاب می‌کنند که امکان خطر در آنها کم یا زیاد است و از خودارزیابی واقع‌بینانه‌ای که برای تنظیم و طرح‌ریزی هدف‌های معقول ضروری است، اجتناب می‌کنند.

انگیزش پیشرفت بالا، به طور وضوح با تمایل به اتمام تکالیف ناتمام همبسته است. تلاش برای ازسرگیری سر رشته اصلی فعالیت‌ها، ویژگی دانش‌آموزانی است که انگیزش پیشرفت آنان زیاد است. این دانش‌آموزان ساختار ذهنی پیچیده و پایداری را

که از فعالیت‌های جانبی و فعالیت‌های فرعی ساخته شده‌اند، به وجود می‌آورند. این ساختار فرایندی است که باید در خلال دوره‌های درازمدت حفظ شود و لذا ممکن است، غالباً از هم‌گسیخته و منقطع گردد.

بررسی تفاوت‌های جنسیتی در انگیزش پیشرفت

پیدا کردن مطالعاتی که ارتباط مشابهی را برای هر دو جنس نشان دهد، دشوار است. بیشتر آنچه ما بدان پرداخته‌ایم، در مورد مردان صادق بوده است، نه زنان. ولی تغییر نقش‌های اجتماعی زنان ممکن است این ارتباط را قوی‌تر ساخته و نتایج مطالعات در مورد آنان را به مردان شبیه‌تر سازد.

نتیجه‌گیری

انگیزش بر کاربرد مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی مؤثر است. انگیزش نیروی محرکه‌ای است که فرد را قادر می‌سازد، تا به‌گونه‌ای رفتار نماید که به‌عنوان فردی شایسته مورد قضاوت دیگران قرار بگیرد. افرادی که دارای انگیزه هستند، درک مؤثری از خود و دیگران دارند و به رسمیت شناختن و همدردی با دیگران و ارائه بازخورد مناسب، زمینه را برای ادامه تعاملات اجتماعی فراهم می‌سازد. این اشخاص توانایی لازم برای برقراری و ادامه روابط متقابل اجتماعی را دارند. تحقیق و بررسی در خصوص انگیزش، اشاره به این نکته دارد که هوش اجتماعی و شایستگی اجتماعی، مستلزم داشتن توان متقابل با دیگران است. این حوزه جدا از هوش سنتی و آکادمیک است. انگیزش با ظرفیت افراد به دانستن، احساس کردن، فکر کردن و رفتار کردن با دیگران در موقعیت‌های میان‌فردی سروکار دارد؛ لذا مهارت‌های اجتماعی به‌عنوان ساختار چندوجهی در نظر گرفته می‌شود چندوجهی بودن مهارت‌های اجتماعی ثابت کرده است که مهارت‌های اجتماعی به ارزیابی مهارت‌های خاصی از جمله همدلی ابراز وجود خود افشایی و مهارت بین‌فردی می‌پردازد مهارت‌های اجتماعی یکی از ابزارهایی هستند که افراد را برای ایجاد و حفظ روابط اجتماعی موجود و سازگاری با جامعه هدایت می‌کند به عبارت دیگر مهارت‌های اجتماعی مجموعه‌ای از شایستگی‌های اجتماعی هستند که فرد را قادر می‌سازد تا با محیط اجتماعی خودشان را سازگار نمایند افراد به‌منظور پذیرش اجتماعی و اجتناب از موقعیت‌های آزاردهنده از مهارت‌های اجتماعی استفاده می‌کنند نارسایی در مهارت‌های اجتماعی بر بسیاری از ابعاد زندگی فرد تأثیر دارد و آنها را در معرض خطرات ناشی از طردشدن از سوی همسالان ناراحتی‌های جسمانی و روانی ترک تحصیل تنهایی جرم و جنایت و عملکرد ضعیف تحصیلی قرار نمی‌گیرند.

منابع

- [1] Atkinson, H. (2009). An introduction to field education in higher Christian education. *Christian Education Journal*, 6(1), 9-23.
- [2] Bandura, A., & Evans, R. I. (2006). Albert Bandura. Insight Media.
- [3] Dweik, B. S., & Kittaneh, D. J. (2011). Language Use and Language Attitudes among the Palestinian Arabs of 1948: Sociolinguistic Study. *Al-Balqa Journal for Research and Studies* البلقاء للبحوث والدراسات, 14(2), 8.
- [4] FIGUEIREDO, I. M. Z. The conceptions of integral and integrated education in John Dewey.
- [5] Gage, T. B., Fang, F., O'Neill, E., & DiRienzo, G. (2013). Maternal education, birth weight, and infant mortality in the United States. *Demography*, 50(2), 615-635.
- [6] Hermens, A., & Clarke, E. (2009). Integrating blended teaching and learning to enhance graduate attributes. *Education+ Training*.
- [7] Hub, A., & Dawkins, P. C. (2018). On the construction of set-based meanings for the truth of mathematical conditionals. *The Journal of Mathematical Behavior*, 50, 90-102.
- [8] Levin, H. M. (2003). The public-private nexus in education. In *Educational partnerships and the State: the paradoxes of governing schools, children, and families* (pp. 171-186). Palgrave Macmillan, New York.
- [9] Logan, H. (2017). *Constructions of meanings of quality within Australian Early Childhood Education and Care policy between 1972 and 2009* (Doctoral dissertation, Charles Sturt University).
- [10] Moore, H. (2002). *Henry Moore--writings and conversations*. Univ of California Press.
- [11] Rayan, S. (2011). Education toward values. *ICR Journal*, 2(3), 465-481.
- [12] Robinson, M. N. (2013). *Reconsidering Religion: Towards a broader understanding of multicultural education in US public schools* (Doctoral dissertation, Rutgers University-Graduate School-New Brunswick).
- [13] Slavin, R. L. (2002). Operative group dynamics in school settings: Structuring to enhance educational, social, and emotional progress. *Group*, 26(4), 297-308.

[۱۴] حسن‌زاده، رمضان. (۱۳۸۸). انگیزش و هیجان. تهران: ارسباران.

[۱۵] داداشی، بنفشه، موسی پور، نعمت اله، & صفائی موحد. (۲۰۱۶). نقش فرهنگ معلمی در مواجهه با تغییرات برنامه درسی ریاضیات پایه هفتم. *دوفصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی*, ۴(۷), ۱۳۷-۱۶۶.

[۱۶] شعاری نژاد، علی‌اکبر. (۱۳۶۲). روان‌شناسی یادگیری و کاربرد آن در آموزش. تهران: طوس.

[۱۷] کدیور، پروین. (۱۳۷۹). روان‌شناسی تربیتی. تهران: سمت.

[۱۸] کدیور، پروین. (۱۳۸۶). روان‌شناسی تربیتی. تهران: سمت.

[۱۹] گیج، نیتل؛ برلایندر، دیویدسی (۱۳۷۴). روانشناسی تربیتی، (ترجمه دکتر غلامرضا خوی نژاد، جواد طهوریان، دکتر حسین لطف آبادی،

محمد تقی منشی طوسی، محمد حسین نظری نژاد). مشهد: موسسه انتشارات حکیم فردوسی و انتشارات پاژ.

[۲۰] میکائیلی منیع، فرزانه، امام زاده مددی، زهرا. (۱۳۸۷). بررسی رابطه هوش هیجانی - اجتماعی. *سازگاری اجتماعی دانشجویان دارای*

حکم انضباطی با دانشجویان بدون حکم دانشگاه ارومیه، فصلنامه علمی و پژوهشی روان‌شناسی دانشگاه تبریز، ۳ (۱۱): ۱۲۶-۱۰۴.